

بررسی سایت‌های معرفی و نقد کتاب

مجید غلامی جلیسه*

می‌شود و بشر را با تجربه ای جدید از مسیر تکوین جامعه مواجه می‌سازد.^۲ این روند همچنان با سرعت ادامه خواهد داشت این امر دو نتیجه اصلی را دربر داشته است.

الف - رشد دسترسی عموم مردم به رایانه و تبدیل شدن آن به ابزاری عادی و معمولی به طوری که در حال حاضر در کشورهایی مانند آمریکا، سوئیس و نروژ به ازای هر یکصد نفر به ترتیب ۱۰۴، ۱۱۱، ۱۱۲ رایانه وجود دارد.

ب - افزایش کاربردهای مختلف رایانه در امور مختلف؛ این موضوع به ویژه از نیمه دهه ۱۹۹۰ میلادی و با پدید آمدن اینترنت گرافیکی و توسعه تارجهان گستر (وب) به وضوح به چشم می‌خورد به طوری که ایستگاه‌های اطلاعاتی اینترنتی در فاصله سال‌های ۱۹۹۳ تا ۲۰۰۰ میلادی از حدود ۲/۵ میلیون به حدود ۹۰ میلیون رسیده است، بدیهی است که این رشد سریع مرهون امکانات منحصر بفرد محیط وب در ترکیب متن، صوت، تصویر، فرامتن و ... می‌باشد.^۴

سایت‌هایی که به نقد و معرفی کتب در حوزه میراث ایرانی و اسلامی می‌پردازند را می‌توان به دو بخش تقسیم کرد:

الف - سایت‌های وابسته

این سایت‌ها وابسته به مجلاتی هستند که به صورت کاغذی طبع و نشر می‌گردند و نشر الکترونیک را نیز قرین نشر کاغذی نموده و اقدام به تولید محتوای الکترونیک نیز می‌نمایند. البته شایان ذکر است که مجلات با فاصله زمانی نسبتاً زیادی بعد از چاپ مجله خود اقدام به انتشار الکترونیک مجلات می‌کنند و حتی مجلاتی که دولتی هستند و به صورت غیرانتفاعی فعالیت دارند نیز در این زمینه از سرعت لازم برخوردار نیستند.

ب - سایت‌های مستقل

سایت‌هایی که صرفاً به تولید محتوای الکترونیک می‌پردازند، البته لازم به ذکر است که تقریباً هشتاد درصد این گونه سایت‌ها از نقدهای منتشر شده در مجلات و کتب استفاده می‌نمایند و سایت‌هایی که صرفاً مؤلفان و ناقدان در آنها به انتشار

اینترنت، فناوری است که از مهم‌ترین رسانه‌های قرن بیست و یکم بشمار می‌رود و می‌تواند مزایای بسیاری را برای اشاعه اطلاعات به همراه داشته باشد.

در حال حاضر صفحات وب که خود بخشی از اینترنت است، اصلی‌ترین ابزار برای دسترسی به اطلاعات آن بشمار می‌رود. آنچه شبکه وب را از سایر بخش‌های اینترنت متمایز می‌سازد و باعث رشد روزافزون آن می‌شود، سهولت اتصال، راحتی جست‌وجو و محیط فرامتنی و چند رسانه‌ای آن برای ارسال و دریافت اطلاعات است. امروزه، بیش از ۳۷۷ میلیون نفر در سراسر جهان از شبکه جهانی وب بهره می‌گیرند.^۱

امکان یادگیری در هر مکان و زمان، ایجاد حق انتخاب و استقلال برای کاربر به گونه‌ای که بدون هیچ محدودیت به هر قسمت از سایت مورد علاقه خود رفته و از آن استفاده می‌کند، امکان نمایش چند رسانه‌ای، بازخوانی و مرور مطالب و محتویات سایت به دفعات متعدد و ... از جمله مزایای استفاده از اینترنت بشمار می‌رود.

اهمیت موضوع

اطلاعات به مفهوم عام به عنوان انرژی غالب سده جدید با سرعتی شگفت‌آور جایگزین صنعت متکی بر انرژی‌های فناپذیر

این باب نیز به چشم می‌خورد که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

- اختلاف در نسخه‌های خطی حافظ، دکتر محمد رضا شفیعی کلکنی
- شعر بیدل، جوره بیک نذری
- بخش مقاله و بخش گفت‌وگو نیز در این سایت خالی از فایده نیست، مقالاتی همچون:
- امام حسین در شعر مکتومقلی، یوسف قوجق
- دریچه‌های روبرو، محمد کاظم کاظمی
- گسترش شعر و ادب فارسی در جمهوری آذربایجان، علی اصغر شعر دوست

۲. خانه کتاب
آدرس سایت:

<http://www.ketab.ir>

پست الکترونیک:

office@ketab.org.ir

توضیحات: این سایت وابسته به خانه کتاب است و هدف آن اطلاع‌رسانی کتب منتشره و ناشران ایران می‌باشد. همچنین در کنار این فعالیت هشت نشریه کتاب ماه وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی که در حوزه نقد و بررسی کتاب فعالیت دارند در هشت موضوع کلیات، دین، تاریخ و جغرافیا، علوم اجتماعی، علوم و فنون، هنر، ادبیات و فلسفه و کودک و نوجوان و نیز هفته‌نامه کتاب هفته به صورت الکترونیک در قالب (PDF) در این سایت مشاهده می‌شود.

الکترونیکی نقدهای خود بپردازند، بسیار اندک هستند. به طور کلی باید گفت که در ایران راه بسیاری باید طی شود تا مقوله نشر الکترونیک در میان مؤلفان و پژوهشگران و خوانندگان نهادینه شود. البته علت آن اموری چون، عدم آشنایی طرفین از مزایای نشر الکترونیک، عدم آشنایی با رایانه و اینترنت، عدم رعایت حقوق مؤلفان و ناشران و اموری از این قبیل می‌باشد و جای دارد که مسؤولان امر در راستای فرهنگ‌سازی و بسترسازی مناسب در این راستا اقدامات لازم را با حداکثر سرعت مناسب انجام دهند. سایت‌های زیر نمونه‌هایی از دو دسته فوق هستند که آنها را معرفی نموده‌ایم. البته میزان انتشار مقالات پیرامون نقد و معرفی کتب حوزه متون کهن در این سایت‌ها دارای فراز و نشیب است.

۱. ادبستان

نشانی سایت:

<http://iranpoetry.com>

پست الکترونیک:

info@iranpoetry.com

توضیحات: این سایت اختصاص به مقوله شعر و ادبیات ایران دارد و در این بین نیز علاوه بر بخش‌های مفیدی چون: اخبار ادبی، شعر معاصر، معرفی شاعر، داستان ترجمه، داستان ایرانی، مقالات، گفت‌وگو، بخشی نیز مختص به نقد ادبی را در خود جای داده است. هر چند در این بخش مقالات صرفاً اختصاص به نقد ادبی متون کهن و تصحیح شده ندارند، ولی چند مقاله در

در بخش نقد این مجله می‌توانید مقالات فراوانی در این وادی را رؤیت نمایید که از باب نمونه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- منطق الطبر عطار به تصحیح شفیعی کدکنی
- شاهنامه شناسی
- کتاب رودکی
- حی بن یقظان و سلمان و آبسال
- تاریخ نقد ادبی
- کتاب فارسی
- منطق الطبر عطار به تصحیح دکتر احمد خاتمی
- دو کتاب شاهنامه‌شناسی

۴. فرهنگ فارسی
نشانی سایت:

<http://persian-culture.com>

توضیحات: این سایت با هدف در دسترس نهادن آخرین پژوهش‌های فرهنگی در زمینه ایران‌شناسی و فرهنگ ایران و اسلام، برای محققان و علاقه‌مندان به تحقیقات فرهنگی، طراحی و اجرا شده است.

بخش مقالات پژوهشی با ارائه مقالاتی که در موضوع‌های ادبیات، تاریخ، جغرافیا، باستان‌شناسی، کتاب‌شناسی و نسخ خطی، دین، فلسفه و ایران‌شناسی منتشر شده است، سعی بر این دارد تا بتواند در اطلاع‌رسانی بخش تحقیقات فرهنگی گامی برداشته باشد. مقالات هر بخش توسط اساتید متخصص در همان موضوع گزینش می‌شود و با ملاحظه شکل چاپ مقاله، سعی می‌شود عین مقاله، بی‌کم و کاست، بر روی سایت عرضه شود.

بر محققان و پژوهشگران نیز پوشیده نیست که هر کدام از مجلات فوق دارای بخشی برای نقد و معرفی و بررسی کتب منتشره در حوزه مرتبط به خود هستند.

۳. شورای گسترش زبان فارسی

نشانی سایت:

<http://www.persian-language.org>

پست الکترونیک:

CPL@Persian-Language.com

توضیحات: شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی در تاریخ ۲۷/ ۱۱/ ۶۶ بر طبق مصوبه شورای انقلاب فرهنگی رسماً تشکیل شد تا امور علمی، تحقیقی، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی درباره آموزش زبان و ادب فارسی را به غیر فارسی‌زبانان در سطح جهان عهده‌دار شود. این شورا وظیفه هماهنگی بین کلیه سازمان‌های علمی، فرهنگی و پژوهشی دولتی را که در ایران به این امر می‌پردازند نیز بر عهده دارد و موظف به همکاری با آن‌ها و نظارت بر فعالیت‌های آن‌هاست.

اعضای این شورا غیر از وزرای علوم، تحقیقات و فناوری، فرهنگ و ارشاد اسلامی، آموزش و پرورش و امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، ۶ نفر از اساتید و پژوهشگران زبان و ادبیات فارسی هستند.

در این سایت علاوه بر بخش‌هایی همچون: استادان ایران‌شناسی، شاعران و نویسندگان، میزگرد فارسی، کتابخانه رایانه‌ای، زبان و فرهنگ ایران، گفت‌وگوی فارسی، مراکز زبان فارسی و بخش خبری، بخشی اختصاص به مجله فردوسی دارد که دارای قسمت‌هایی مانند ادبیات، اخبار فرهنگی، کودکان و نوجوانان، گزارش، گفت‌وگو، مقاله، تازه‌ها و نقد می‌باشد.

شده در وادی تاریخ دارد که به صورت اجمالی این امر صورت می‌پذیرد.

بخش مجله تاریخی بخشی است که محققان و پژوهشگران به نقد و بررسی کتب منتشره در زمینه تاریخ می‌پردازند، از جمله مقالات منتشر شده در این بخش می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

▪ میراث علمی هشام بن حکم

▪ منابع تاریخ جزیره العرب در متون جغرافیای کهن ایرانی

▪ درباره کتاب الترتیب الاداریه

۷. کتابنامه

نشانی سایت:

<http://www.persian-bookstore.com>

پست الکترونیک:

info@ketabname.com

توضیحات: این سایت در اصل فروشگاه اینترنتی کتاب است که در کنار این فعالیت به معرفی کتاب و نقد و بررسی برخی از آثار که برای فروش در این سایت عرضه شده‌اند نیز می‌پردازد، کاربران می‌توانند با کلیک کردن بر روی بخش معرفی و نقد کتاب از مقالات این عرصه در این سایت بهره‌مند از جمله این مقالات می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

▪ مدینة المعاجز

▪ منطق الطیر عطار

▪ فهرست کتابخانه‌های حضرت شاهچراغ (ع)

▪ تذکرة مدینة الادب

پانویست‌ها:

* WWW.BAYAZ.NET

۱. رضایی شریف‌آبادی، سعید و فرودی، نوشین. «ارزیابی صفحات وب کتابخانه‌های دانشگاهی ایران و الگوی پیشنهادی»، فصلنامه کتاب، ۵۲ (زمستان ۱۳۸۱): ۱۲-۱۳.

۲. در رابطه با رشد روز افزون اطلاعات رک: غلامی جلیسه، مجید. «جست‌وجو در بانک‌های اطلاعاتی نسخ خطی در ایران». نسخه پژوهی (دفتر یکم). به کوشش ابوالفضل حافظیان. قم: مؤسسه اطلاع‌رسانی مرجع، خانه پژوهش قم، ۱۳۸۳ ه. ش، ص ۶۴۴.

3. World Wide Web.

۴. منتظر، غلامعلی. «توسعه مبتنی بر فناوری اطلاعات محور آینده‌نگری در نظام آموزشی کشور». فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، ۲۵ (پاییز ۱۳۸۱)، ۱۰۰.

از جمله مقالات مفیدی که می‌توان در عرصه نقد در این سایت رؤیت نمود به قرار زیر است:

▪ رستم الحکماء هذیان به جای تاریخ، غلامحسین زرگرزاد

▪ میکادونامه یا ستایش‌نامه ژاپن، هاشم رجب‌زاده

▪ عرفان اصیل ایرانی در سفینه تبریز، نصرالله پورجوادی

۵. فصلنامه کتاب‌های اسلامی

نشانی سایت:

<http://www.i-b-q.com>

توضیحات: فصلنامه کتاب‌های اسلامی نشریه‌ای است که اختصاص به معرفی، گزارش، نقد، تحلیل و بررسی منابع اسلامی و کتاب‌شناسی کتب اسلامی دارد.

این نشریه که تاکنون ۱۶ شماره از آن منتشر گردیده به سردبیری محمد سمعی و توسط پایگاه اطلاع‌رسانی سراسری اسلامی در قم منتشر می‌گردد.

در این سایت تا این زمان ۱۲ شماره از این نشریه به صورت تمام متن قرار گرفته است که کاربران می‌توانند از آن بهره‌مند شوند.

از جمله مقالاتی که پیرامون نقد کتب در این نشریه به طبع رسیده و بر روی سایت قابل دسترسی است می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

▪ لؤلؤ و مرجان اثر محدث نوری، محمد سمعی

▪ در سایه سار صحیفه، جویا جهانبخش

▪ سلامی دوباره به وارث، جبریل شادان

▪ معرفی و نقد یک فهرست‌نگاری، علی صدرایی خوبی

▪ نقدی بر فهرستگان، محمدرضا زادهوش

▪ معرفی فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌های قائن،

ابوالفضل حافظیان بابلی

۶. کتابخانه تخصصی تاریخ

نشانی سایت:

<http://www.historylib.com>

پست الکترونیک:

mail@historylib.com

توضیحات: سایت کتابخانه تخصصی تاریخ در بردارنده اطلاعات کتب موجود در کتابخانه تخصصی تاریخ واقع در قم می‌باشد که کاربران می‌توانند بر اساس موضوع و کلیدواژه و ساختار درختی به دنبال کتب مورد نظر خود در حیطه تاریخ بپردازند در کنار این مهم نیز در صفحه اصلی سایت دو بخش تازه‌های کتاب و مجله تاریخی از جمله بخش‌های مفید و فعال این وب سایت بشمار می‌روند.

بخش تازه‌های کتاب اختصاص به معرفی تازه‌های منتشر